

Rehekuu
19. päiv
2010

Nummör
20 (216)

Leht mass erälde ostõn
5 kruuni (0,32 €)

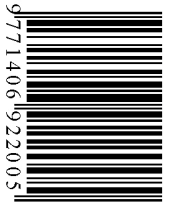
UMƏ LEHT

VANA VÖROMAA RAHVA UMAN KEELN LEHT

**Adamsoni-preemiä võitja süä
om katõ kodoma vaihõl**

**Ilvesse Aapo ja Tagla Asta
ütine sünnüpäävajutt**

**Uma Lehe suur
jutuvõistlus!**

Kae lk 2

Kae lk 3

Kae lk 4

Lindora laadust saa tähtraamatut

Nigu joba aastit kombõs, saa vahtsõt, 2011. aastaga Vöro-Seto tähtraamatut (pilte ja juttõga kallendri) hanki kõgõ edimält 28. rehekuul Lindora laada päält.

Tähtraamatun kirotdas tsõõrigu tähtpäivaga inemii-sist (Kaalepi Ain – 85, Tuulingu Enn – 105). Saarõ Evar kirotas tuust, kuis tä süvõl elon edimäst kõrda ütepuuloodisikut ragi ja kuis tuu vällä tulf. Om ka juttu savvusannu-uurmisõst. Seto sõlgi tegemisõst kirotas

Riitsaarõ Evar ja tsässonist Raudoja Ahto. Hörna Aare jutt om setokõisi suurõst kokkosaa-misõst Petserimaal.

Luiga Ülle oppas lei-bä küdsämä ja Fastrõ Mariko mitmõsugusit leeväpäälüssit tege-mä. Määnest muudu Inglüsmaal süvvä tetäs, tuud seletäs Holtsi Leila.

Viil om tähtraamatun luulõtuusi, mänge latsilõ ja ülekaehus tuust, mänsit umakelitsit-meelitsit asjo om katõ simuna-päävä vaihõl är tettü.

UL

Vöro keele nätal

Vöro keele nätal om sääne aig, ku egä lats ja suur saa tetä midägi uma keele ni meelee hääs. Nätal peetas märdikuu edimädsel nädälil – 1.–7.11.

Vöro instituut kõrraldas tuul aol 8. ja 11. klassi opilaisilõ vöro keele ni kultuuri tundmisõ võistlusõ «Ütski tark ei sata taivast».

Kõgõ inämb om ettevõtmiisi koolõn: kooli omma nakanu vöro keele oppusõ vasta suurõmbat huvvi tundma. Sügüest opatas vöro kiilt ja kultuuri 18 vana Vöromaa koolin, keväjä olf säändsit kuulõ viil 13. Osola ja Vilustõ põhikoolin ni Vahtsõliina gümnaasiumin om kats vöro keele oppajat.

Ku kiäki taht vöro keele nädälil ütten lüvvä, sis andkõ tuust teedä kaile@wi.werro.ee vai tel 782 8754.

UL

Üts Osola kooli vöro keele oppaja, Kübärä Merili, kõnõl ummist kogõmuusis tõiõsilõ oppajilõ 7. rehekuu pääväl Vöro instituudi oppusõl.

Parksepä kuul 135

Parksepä keskkooli suurõ juubõlinumbri avif kokko saia vana Lapi koolimaja, miä sais seoniaoni vahtsõ suurõ kooli man. Seost vanast vereväst koolimajast omma lämmä mä-lehtüse kunagidsõl opilasõl Miti Ainol (88).

Aino mõistsõ pääle kõiki naid aastit oppajist – Sulõ Johan-nesest ja Laanõ Elsast – kõnõl-

HIRVLAANÕ MILVI

Tatrik uma maa päält

HARJU ÜLLE
julle@umaleht.ee

Vinnemaalt tull' tatrigu-paanika meile kah: mõnõ ao iist olli poodi tatrīgust tühä. Tatrik (päämidseft Ukraina uma) jõudsõ puuti tagasi, a tuu iist küsütäs no poolõ kallimbat hinda, 40 krooni ümbre. A tatrik kasus jo meil kah: uursõ, midä vana Vöromaa tatrīgukasvataja tuuga tegevä.

Poodist saa osta Zerna öko-talo tatrikku, kilo mass 50 krooni ümbre. Väikumba kasvataja mõövä tatrikku käest-kätte 20–25 kroonidsõ kilohinnaga.

«Ku väikut partiid puuti nakkat andma, sis ega nä kah palfu rohkõmb massa taha-i.» ütelf Harju Heino, kiä kasvatat mahhet tatrikku Rõugõ vallon Sadramõtsa küllän Jakobi talon ja müü tuud Tarto liinan. Seo sügüse sai tä 1,5 ha päält kokko paar tonni tatrikku.

Tõnõ sääne müüjä om Ojala Uuno, kiä kasvat Pärlijõõ küllän Mäcotsa talon mahhet tatrikku 1,27 hektäri pääl ja sai saaki tonnijago.

Mehe omma tutva ja käävä ütlen Kütiorgo vana veski-mehe Zupsmanni Ale mano tatrīgust suurmit tegemä.

Veskin jahvatõdu tatrīgusuurma omma Harju Heino jutu perrä õigõmba maiguga: tatrīgul lõigatas kuur maaha, mitte ei kõrvõtõda kuuma viiga, nigu tüüstüisin.

Mahhet kodomaist tatrikku ostva puhta ja inemise jaos

HARJU ÜLLE PILT

Vana Vöromaa kõgõ suurõmb tatrīgukasvataja Lõivu Ain.

kasuligu söõgi hindaja.

Et noid inemiisi om mugu inämb, sis või mahhe tatrīguga Eestin ka suurõmbat äri tetä. Ökvallt sääne mõtõ om pään vana Vöromaa kõgõ suurõmbal tatrīgukasvatajal Lõivu Ainil. Tuuperäst külvegi tä uman Esite talon Lasva valla Lauga küllän keväjä maaha 30,59 hektäri tatrikku.

Saaki sai Lõiv kokko 42 tonni. Tatrik sais ilosahe aidan ja uut, nikani ku peremiis hindäle

tatrīgukuumismassina saa osta. «Taha säänest massinat, miä jätt kruuba perrä.» seletf Lõivu Ain. «Kae viil, kas osta massina Vinne- vai Saksamaalt, olõnõs tuust, kumma maa massin tege mi rahva meelest parõmba maiguga kruupa.»

Lõivu Ain seletf, et parla om nätä, et tatrīgukruup latt parõmbahe müügis ku vähämbä suurma, vähämbält sääll päälina puul.

Mahhet tatrīgukruupa saa

kuurmakaupa (hulgi) müvvä 40kroonidsõ kilohinnaga ja saa arvada ka edespäite – mahhe tatrīguga hinda tatrīgupaanika tulõminõ-minemine suurõ mõoda-i.

Kõgõ ilosamba plaani perrä ost Lõivu Ain tatrīgukuumisõ massina joba seo talvõ joosul är ja keväjä latt tatrīguga äri vallon.

A suurõmb jago vana Vöromaa tatrīgukasvatajist kasvatat-i tuud müügis. Näütüses Laheda valla Laheküllä Ridala talo peremiis Lõhmussõ Raimo kasvatat tatrikku kanno jaos. Ridala talo tatrīgupõld olf timahava neli hektäri suur. Saaki sai peremiis nii kuvvõ tonni ümbre. Väikumb osa jääs siimnes, suurõmb latt kannolõ – et ka talvõl munasora illos kõllanõ olõssi.

Raimo arvas, et vöi-olla saanu turu pääl parla peris hääd tatrīguga äri aia külh (munõ kõü tä nigunii Vöro turu pääl mõömän), a iks vast ei taso jantmist.

«Kana söövä nigunii tatrīguga är, mäenestki murõt tuust vallonõsaamisõga mul olõ-i.» ütelf tä.

Vana Vöromaa suurõmba tatrīgukasvataja 2010

Esite talo – 30,59 ha
Pihõ Aimar – 8,61 ha
Zerna ökotalo – 6,96 ha

Vanal Vöromaal kasvatat tatrīgukku 31 tallo

Tatrīgunurmi olf timahava kokko 48,65 ha

Läte: PRIA

Rõugõn kõnõldas kotussõnimmist

27.–29. rehekuu pääväl tullõ Rõugõn Ala-Rõugõ küllälisimajan konvõrens «Ruum, kotus ja kotussõnime».

Mi kandi kotussõnimmist kõnõldas kõgõ inämb riidi, 29. rehekuul: Fastrõ Mariko kõnõlõs vannust maastigussõnnost cestit kotussõnimmist, Kiristaja Arvis seletäs, kost Setomaa küllänime peri omma (Saatsõrinna nulga nimmi põhal), Laineste Jaagu jutt om teemal «Teemi maailmakaardi ja kaardi kogo ilma jaos vöro keelen», Pälli Piitre näütäs, kuis inemise- ja kotussõnime parhillatsin Eesti kotussõnimmist umavaihõl poimitu omma.

UL

Rahmani Jan, Smithsoni (Holtsi) Leila ja Vaheri Anna-Liisa.

TARVASTU VALLA PILT

Adamsoni-võistlusõ võitsõva vörokõsõ

Timahavadõ Adamsoni-nimelidse murdõluulõ võistlusõ kolm parõmbat autorit omma vörokõsõ.

Võistlusõ pääpreemiä sai Smith-

soni (Holtsi) Leila luulõkimbu «Miäq ao inemiisil» iist, kitmispreemiä Rahmani Jan luulõkimbu «Mõts» ja noorõ luulõtaja preemiä Vaheri Anna-Liisa luulõkimbu «Tsirk mu

süämen» iist. Kokko saadõti luulõvõistlusõlõ 13 tüüd.

Avvohinna anti kätte Tarvastu vallon Kärstnä koolin kuvvõndal rehekuu pääväl.

UL

Ilvesse Aapo ja Tagla Asta elost, kodokotussõst ja kultuurist

HARJU ÜLLE

Üts ja tuusama sünnüpäiv, önnö puul ello vaiht. Põlva käsitüüpäivi pääkõrralda-ja, Hurda-preemiä umanik Tagla Asta (hummõn 80) ni Rāpinā kirā-, muusiga-, ja kunstimiis Ilvesse Aapo (hummõn 40) löüdsevä tönötösõ mant nii ütist ku esierālist, ku mārгодi Asta puul Rosmal kultuurist, elost ja umast kodokandist.

Asta ja timā tösõpoolõ Ilmari hall kass Kiki sai kõrraga arvo, et Aapo om uma inemine: ku umakultuurimiiis kõrras tösõn tarõn käve, sis sääde hindā ökvālt timā kotussõ pääle kerrā. No muidoki: Aapol om jo kah kass – kirriv Helü.

Asta ja Aapo pidävä umast kodokotussõst nii tulihingelidselt, et mändsegi präänikuga näid kohegi muialõ meclüdā-i. «Hää om hindā man kotoh elādā,» arvas Aapo. «Egā ull mõist Talnahe minnā, a proovi sa kotoh kõiki asjo tetā! No ku inemise tahtminõ om iirlāisi iist kraami vai suumlāisi iist keevitā, sis tuud saa-i Rāpināst tetā. A ku tehnildselt olõ-i vaiht, koh olõ, sõs olõ parõmb kotoh hindā man.»

Asta arvas kah, et Põlvan om iks hää ellā küll. Aapo ütēf mano, et timā om kah Põlvan tüül olnu: kolm aastakka Restoraanin orkestrant. «Ahsõo?» herāsi Asta. «Äkki mi olõmi ütēf pidol olnu? Vanastõ kävemi kõrvastõ tandsman!»

Asta naas kitmä Põlva kultuurikeskust, kon tā om joba kümme käsitüüpäivā kõrraldanu. «Rāpināhe tetās kah no loomõmaja,» kergüf Aapo jäl Rāpinā handa. «Muido olli kõik āsa liina pääl lajah, no tulõva ütēf tarõ kokko!»

A mille Rāpinān ināmb Aapo näütemānge ei tetā ja noidõ kaemisõs Tartohe vai kavvõmbahe piāt sõitma? Aapo selef: «Mi aiõ Ruitlasõga lati joba väega korgõlõ – Priistāni etendüs olf jo nii suur, et suurõmbas olf rassõ minnā: 55 näütlejāt, laiv, jõgi, kats perve ja 500 kotust, et tuud kõkkõ päält kaia. Kuigi-

HARJU ÜLLE PILT

muudu sutimi ütškõrd 700 är panda ja 200 pidi viil ussõ takast är saatma.» «Ma kah käve!» tsusaš Asta vaihõlõ. «Suurõ hādāga presse hinnāst är!»

Kuis Astalõ Aapo näütemāngu miildüse? «Miildüse!» kittf Asta. «Önnõ ütēf asi... Mille noid roppuisi nii pallo pandas näütemāngu?» Aapo tougas vastutusõ hindā kaalast är: «Ma olõ tähele pandnu, et nuu tulõva sinnā lavastamisõ aigu kuigi esihindāst, ma ei piāki näid kirotama!»

Perämādse Uma Pidoga olli kõüdedü nii Aapo ku Asta: laulti Aapo laulõ, Asta kõrrald pido laata, pido toimkunnan olli mõlõmba. «Ku pallo rahvast joba, uma kodokandi kiil ja laulu!» kittf Asta Umma Pito. Häid sõnno jakkus täl ka Maarja kammõrkoori kitmises (sääll laul tönõpuul Ilmar, Asta kõrraldas suvõniire ütēf võtmisõs, ku kuur vällāmaalõ esinemā sõit). «Kafio, et Põlvan olõ-i ināmb säänest, nigu olf 1990. aastil Aal klubi: ütškõik kuna lätsit, võtsõst nukast pilli ja sait jāmmi tetā!» tulõf Aapo miilde.

«Ahjaa – ku pillimāngust juttu tulf, sis Tartese Heino om meil väega populaarnõ ja pallo noorõ tahtva lõõtsa māngi! Aapo, kas sa kah lõõtsa māngit?» küsse Asta. «Ei,» olf vastus ja Aapo kitse umalt puult nuuri, kiā omma jäl naanu Rāpinā ja Verioral bānde tegemā. «Teno Umalõ Pidolõ

om mul hulga koorilaulõ tulnu ja kammõrkuur om nakanu umah keeleh laulma – hää! Kõik mu võrokeclidse laulu piaaigu,» selef tā.

«Sāndse inemisega ei saa kõnõlda, kiā nii pallo asjuga tegeles, mul om önnõ ütēf asi: käsitüü!» ohaš Asta tsi-pakõsõ kadõhõlõ. «No ku Rāpināhe loomõmaja tulõ, sis ma nakka kah üle kümne aasta käsitüüd tegemā, mul olõ-i kümme aastat ateljeed olnu – maalõ ja graafikat tei minevā sajandi,» ütēf Aapo.

Asta uursõ sis Aapo kēst, et kost timā elāmisēs rahha saa (Asta esi elās pensionist, ku midāgi kõrraldas, sis kirotas projekte). «No raha jaos omma naas koopõratiivi-aoga, sis tullf vikakaar vällā – ETKVLi värvi –, ku lava pääl celektrit saadi, sis lei katõlt puult välku, ku lava pääl tegemine roosas lāts, lāts taivas kah roosas!»

Kuis umavalitsus kultuurividājide tegemiisi tugõ? Mõlõmba kitivā, et ku api vaia om, sis tultas iks appi. «A ma tii asjo, miā iks esi kah midāgi tagasi toova. Ku mitte rahha, sis kasvai väega hää tundõ. Olõ-i mõtõtkõ asjo, miā jääse kuigi väega nuka taadõ!» löüdsē Aapo. «Ei saa rahha, ei saa rõõmu – sis olõ-i vaia!»

Aapo kõnõlõs, et ku esi röö-

muga tiit, sis lātkki hāste, eski ilmaga: satas inne kontsõrti vai etendüst ja pääle. Esierāline ilmamāng olf olnu Aapo suvidsõ etendüse «Laat-Puut» edimādsel

ja nimmas ütēf kimmāst Põlva ettevõtmist, a taha-i tuud lehen vällā ütēf.

«Mul tolerants nakkas kõrraga logisõma, ku määnestki asja naa-

tas väega inglüse-keelitsēs ajama,» arvas Aapo. «Ku uma keeli mõista-i ütēf, ütēf sis cesti kirākeeli, a puu-inglüse kiilt egāle poolõ toppi!»

Kas spordivõistlus – näütüses «Rāpinā paadimiis» om kultuur? «Om jo: sport om iks kultuur!» märk Asta.

«Ihokultuur!» kittf Aapo takka. A kas sporditegemise iist või ka aasta Kultuuripārlit tiitli anda (2006 valisi Kultuurkapital Põlva maakunna Kultuuripārlis Serviti käsipallimiiskunna)? «Minno ei sekā!» ütēf Aapo. «Mu meelest, ku mõni miis mõist maru hāste massinit paranda, võinu tälle kah pārlit anda! No ku mõni mõist hāste playbackshow'd kõrralda, sis tälle iks es andnu...» «Ei tiia...» mārgof Asta. «Sport Kultuuripārlit? Vist iks es andnu...»

«Kats kõgõ andsākampa tunnust, mille ma esi olõ saanu, omma olnu «Põlvamaa turismi-sõbõr» ja «Tartu kultuurikandja rahvakultuuri alal,» ütēf Aapo viil mano. «Ku ma Uma Lauu

Tagla Asta, Põlva käsitüüklubi juht

2000 Põlva liina kultuuripreemiä
2005 Hurda-preemiä
2008 Kultuurkapitali rahvakultuuri tshtkapitali aastapreemiä
üleriigilidse käsitüüpäivā iist, Põlva liina «Aasta tegija»

Ilvesse Aapo, vabakutsõlinõ kirā-, muusiga-, ja kunstimiis

2004 Eesti eurolaulu «Tii» sõna
2005 Raadio 2 aastahiti «Kuu on päike» sõna
2006 Raadio 2 aastahiti «Võta aega» sõna
Rāpinā valla teenetemärk
2008 «Uma laulu» pääpreemiä
2009 Põlva maakunna kultuuripreemiä
2010 «Uma laulu» pääpreemiä

Väiko kannõl helises värmildise helüga

NUTOVI MIRJAM

Et väiko kannõl om kõgõ parõmb pill, midā māngi latsiga laulmisõ man vai hällütämises, tuud vällā märknüid immi ja latsiaiaoppajit tulõ kõgõ mano. Sügüseset valla lānnü Võro luuvuskooli kandlõoppusõ 20 kotust sai kõrraga täüs.

Ni istsõvagi ütēf kolmapäivā päältõunal latsiaidu oppaja ja muido huvilidsõ puulkaarih Võro luuvuskooli latsi māngmistarõh ja māngsevā kannõlõ,

oppust vidi Udrasõ Milja.

Hariligult lātt pillimāngmises vaia väega hād kuulmist ja pallo keeroliidsi tiidmiisi. A kandlõ māngmises olõ-i vaia muud ku önnõ pilli. Vāhembālt nii ütēf Udrasõ Milja.

Väiko kannõl olf timā jutu perrā umbõs sada aastakka vällā koolnu: «Selle olf, et Euroupast tulnu muusiga olf keerulidsõmb ja naati tegemā kandlit, kon olf kõrrast rohkõmb kiili pääl,» selef Udrasõ Milja. A perämidsil aastil om väiko kandlõ māngmise huviliidsi kõgõ mano tulnu. Kannõlõ opatas muusigakoolõn,

kõrraldõdas nii kandlõmāngu ku esi kandlõtegemise laagrit.

Võro luuvuskooli oppus om kats kõrda kuun. Üts opja, parhilla latsõga kotoh olõv Eliste Annika ütēf, õt kandlõga and kõik latsilaulu är māngi ja päält tuu om kannõl ka väega rahustaja pill. Tuud om tā kotoh latsi pääl perrā pruuuvnu.

Kuldrõ latsiaia oppaja Kapi Linda om opnu klavõri- ja akordionimāngu, a huvi kandlõmāngu vasta om täl kõgõ olnu. Tā ütēf, õt kandlõga om latsi laulmisõlõ parõmb ütēf māngi: latsõ laulva jo väiku helüga.

Villāndih pillimāngmist opnu Udrasõ Milja om vällā märknü uma kõrra, kuis kandlõmāngu värve abiga opada. Nii hõigaski tā helkājide silmiga «Sinine-sinine-sinine-sinine-kõllānõ-sinine!», esi māngse samal aol kannõlõ ni nāüdsājalguga esi värmi topsikõisi pääle. Taa värmiria sisse olf kākõit «Kaara-Jaani» viis. Ku mõtõlda, õt tuu, midā ma kaemah käve, olf tönõ kokkosaaminõ, olli kokkõkõla ja ütēf māngmine hää. «Tublī kamp om küll!» kittf ka Udrasõ Milja. Päält timā oppas kandlõmāngu ka Kambergi Kersti.

NUTOVI MIRJAMI PILT

Kannõlõ māngvā Eliste Annika (kural), Antsovi Riina ja Kahre Piret.

Mu võlovägi

OTSA KALLÕV

Olõ väikestviisi kah kala-miis: kodojärvest olõ saanu viimädse 35 aasta joosul umbõs 3000 haugõ (vähämbält)!

Katõ aasta iist sügüse (süküskuu algusõn) säi sõs uma havvõpüüdmissriista jälki kõrda ja padavai järve viirde. Lätsi haugõ jahtma õdagu umbõs paar tunni inne pääv kistumist.

Viis-kuus minotit ratta-sõitu ja olligi järve veeren: truuba man. Tõõsõl puul tiid olf Ülemb-Laadoga (Padari paisjärv) – troup kõütse naa järve umavaihol kokko. Laadogast juusk värski vesi Põrnu järve.

Üts külämiis, Kalmer, olf sääl inne joba tunni aigu umma vinnaigsõt plekk-lanti «leotanu», a midägi es olõ juhtunu. Tuu sell tahtsõ sõs õkva ärki minnä, a üts asi pidäsi tä siski kinni. Ma sai nimelt õkva edimädse kolmõ-nelä minodi joosul kuldkogrõga (elonsõõdäga sõs) 3,6 kilolidsõ havvõpuragu (õkva truuba mant neli-viis miitret).

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

Kalmer tull sõs mu mano ja paksõ mullõ «Katjusha» viinuskat mõnõ klõmagu.

Mul olf väega hää miil, selle et saad haug olf siski suurusõlt minevä aasta mul 2. kotusõ

pääl (üleminevä-aasta rekord olf 31. lehekuul ja kaaldsõ neli killo).

Kalmer ohksõ ja võiat mu man ja sõs ütelf, et tä om koskilt kuulnu, et kõva kalamiis piät sülgämä landi pääle kolm kõrda, sõs õkva saa havvõ, ahuna vai hõrna.

Ma sõs sülgisi tä landi pääle kolm kõrda. Ja kae imet, miis sai edimädse viskamisõga õkva pääle kilo havvõjuragu! Tuu haug olf tä hindä jutu perrä täl elon edimäne (miis esi om joba 40 aasta vannunõ)! Es olõ tä tegeligult inne ilma pääl landiga haugõ pruuvnugi, ku tuu päiv! Kae sõs, miä juhtu!

No mul olf minevä süküs (rehekuu lõpp) ka üts esimuudu juhust viil kalavii pääl. Pilli puul tunni lanti kodojärve veeren ja ei tuh-kagi. Sõs ütli poolõ helüga: taivaesä, anna mullõ ja imäle üts haug ja õkva päält tuud 7–10 sekondi peräst olfgi 3,2-kilonõ havvõjurak landi otsan (kolmõharolid-sõ konksi haro rüüvli lõvva alt kinni)!

Mudsu-kvuuti olnu vaia!

Seo aasta rehekuust om Lämmäjärve kala-miisihile püüdmisskiild üles säet – ahunakvuut ollõv täüs püvvet ja tuuperäst olõ-i miisihil kõgõ magusambal kalapüüdmissaol järve pääle asja.

Minno pand imehtämä, miä tuu ahunakvuut siä putus? Sügüse võetas mutnigu vai põhanoodaga õks rohkõmb sudakut, latikut ja haugõ? Muul aol, ku järv ijäst vaba, ei olõ väikeisil kalamiisihil järve pääl mitte ku midägi tetä – suurõ «kalurikolhoosi» omma ummi kilomiitrepikkuisi mõrduga kallo tii kinni pandnu ja kala lihtsäle ei liigu. Ja sõs, ku om väikeisi miisi kõrd uma aasta lõpuni välläostõdu püüdmisslua tasa tiini, pandas purgilõ kaas pääle!

Kesklinnaammõt ja ministeerium omma parajalõ silmäkirilõgu. Kõnõldas kalavarudõ taastamisõst, vannutas Vinne puult järve tsolkmisõ iist ja imehtedäs, kuis tuud kalla nii veitõis om jäänü.

A keskkunnaministri ei olõ arvada kõrdagi paadiga Verskast Piirissaardõ sõitnu. Ku tä kah piäsi egä mõnõsaa miitre takast kaema, kuis jälki määndsestki mõrrast müüdä saasi, ku Mehikuurma kotsil, kitsa kotussõ pääl, tulõ mõrdust müüdäsaamisõs kae et piiaigu riigipiirist üle minnä, sõs kaossi herrä ministri kallo ärkaomisõ üle imehtämine kipõstõ är.

RUITLASÕ OLAVI, kalamiis

Ku üle piiri kaia, sis nakka-i millegiperäst mitte ütteri mõrda silmä. Ei tiia, kuis nimä uma «kvoodi» täüs püüdvä... sikuskaga vai? No tahetas Vinne poolõ päält «kvuuti» mano saia, ja ku juh-tus, et saa, tetäs vast järv püüdijile viil kõrras vällalõgi...

Kaho, et mudsu pääle mää-nestki «kvuuti» säet ei olõ. Et ku hindäl otsa saa, sõs ostaat Vinne poolõ päält mano. Sõs saasi arvo, et ku mõnõlõ mehele om lubat mitmit-kümmit kilomiitrit mõrdu sisse panda, sõs ei olõ mõistlik küssü, kohe kala jäänü om?

Ainumanõ võimalus kala-varudõ taastamisõs olõsi järv pikembäs aos «kalurikolhoosõlõ» tävveligult lukku panda ja õnnõ väikeisile püüdijile vällalõ jättä. Kalamehes ammõdi välläsurõ-taminõ, midä põra hoolõga tetä proovitas, olõ-i sukugi keerolinõ. A mis rannarahvast mi sõs inämb kõnõlami?

Salavõrguga püüdjä om varas. Ja vargit mi ei salli! Timä võtt umatahtisi tükü keskkunnast ja jätt perräjäänü pildi tõisi jaos veidü vaesõmbas.

A ku olõt säädüsilik varas, olõt avostõt miis. Maad piten liigut kalli maasturiga, vett piten vii sinno mõnõsaatuhandõnõ loodsik, su mõrran või kala määädä ja haisada, selle et sul om säädüse perrä voli kõik ökosüstem p...e käändä!

Uma Lehe kuvvõs suur jutuvõistlus!

Uma Leht kuulutas vällä joba kuvvõnda periselt juhtunuidõ juttõ võistlusõ. Oodami ka seo kõrd hulga põnovit, lustiliidsi ja ummamuudu lukõ. Parõmba jutu trükümi är 2011. aastaga joosul. Noidõ kirotaja saava honorarri kah.

Inne, ku võistlusõlõ juttõ saatma nakkati, pallõsi hoolõga läbi lukõ võistlus-juttõ saatmisõ oppus:

Võistlusõlõ oodami kolmõ sorti juttõ:

1. Periselt juhtunu nalalu-gu

Või kirota juttõ nalaliisist jottumiiisist hindä perren, tutvidõ-sõpruga juhtunuisst asust, külä pääl ette tulnuist vipõruisist, kala- ja jahimehenalflu, bussin, tohtri man ja muial kultuuisi ummamuudu jutuajamiisi jnc. Lugu, miä kirja pandas, piäsi olõma periselt juhtunu kas kirotaja hindä, mõnõ timäle

tutva inemisega vai olõma päält nättü. Anõkduutõ ja lavva takan vällä mõtõlduisi juttõ pallõsi mitte saata!

2. Periselt juhtunu tõsinõ, piiaigu uskmalda lugu

Egäle inemisele om elon ette tulnu vähämbält üts sääne lugu, miä jääs clos aos miilde. Tuu või olla kurbliinõ, oppusõga, saatuslik vai muido esimuudu lugu, millest uman tutvustõõrin pikkä aigu kõnõldas. Lugu, midä om rassõ vällä märki, a kae, ummõhtõ om periselt juhtunu. Seo lugu piässi olõma juhtunu esihindä vai lähembide inemiisiga.

3. Esieräline suguvõsalugu

Esieräline juhtuminõ vai muu lugu mõnõ edevanõmba kotsilõ, midä ti suguvõsan om iks kõgõ edesi kõnõldu, kas sis vanaimä-vanaesä latsõlatsõlõ vai kuigi tõistõ (vanavanas- esä võidõl mõtsan kahruga, vanavanaimä võitsõ kohtun

mõisnikku jnc).

Kuis juttõ saata

Egä inemine või saata nii pallo juttõ ku taht. Jutt ei või olla inne mõnõn tõsõn lehen vai raamatun ilmunu.

Egä jutt võisi olla kas eräle fail (ku saadõtas e-kiraga) vai kirotot eräle paprõ pääle. NB! Ku pään om hää jutt, a saa-i vai mõista-i taad kirja panda, sis kõlista ja küsü api tel 78 22221 vai 56 606 494.

Egän jutun piäsi kimmähe olõma kirän säändse asä:

päälkiri, mis aastal (ku ei mälehtä täpsele, sõs umbõs) lugu juhtu, täpsä kotussõnimi, kon lugu juhtu, jutu tegeläisi õigõ nime (ärke pankõ tegeläisile nimes Juuli-Maali, Mihkel-Manni vms! Ku tahati, et lehen olnu jutu autoril vai tegeläisil tõnõ (vällämõtõld) nimi, kirotagõ tuu eräle luu lõppu mano).

Egä jutu (!) mano kirotagõ kimmähe uma nimi, aadrõs ja telehvoninumõr!

Tõsitsit ja nafaliidsi juttõ hindas žürii eräle. Oodami juttõ **12. märdikuu päävani! (12.11.2010).**

Jutu saatkõ: info@umaleht.ee vai Uma Leht, Tartu 48, 65609 Võro liin. Tunniõnõ: jutuvõistlus.

Parõmbilõ kirotajilõ omma vana Võromaa ettevõtja avvohinnas vällä pannu hulga ummi ja häid asjo! Uma Lehe toimõndusõ puult saa egä jutuvõistlusõlõ kirotaja Võro-Seto tähtsaamad 2011.

Lisas omma parõmbilõ kiro-tajilõ avvohinnas Uma Lehe hammõ, võrokeelidse raama-du, lasõrtsõõri ja vana Võro-maa sainakaardi.

Kõik kirotaja omma oodõdu Uma Lehe jutuvõistlusõ pitto 3.12.2010!

UMA LEHE TOIMÕNDUS

Teemi veidükese morsekirja! Sändse lühükisist ja pikist signaalõst kuun saivva kirä mõtõl vällä Samuel Morse joba 1840. aastil. Naid kuudõ või tõsõlõ kas (telefoni tiil) koputaq vai näütõses ka patareilambiga vilgutaq. Niimuudu saa edesi andaq teedüst, midä võõraq ei võiq kuuldaq.

A	E	G	H	I	K	L	M	N	O	R	S	T	V	Ä	Õ
.--	.-	--	-	---	.-	...	-	...-	.-	---

...	.-	.-		---	--		.-	.-	.	.-			

															!
.-	---	---	.--	.-	---	.-	..	---	!		!

Ülesandõ mõtõl vällä PERÄMÄDSE ENE

Vastussit oodõtas: Uma Leht, Tartu 48, 65609 Võro liin vai info@umaleht.ee.

Vastussõ man olku kirän nimi, vannus, aadrõs ja telehvoninumõr. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsi-raamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Mineväkõrdõsõ ristsõna vastus: tammõtõhv. Avvohinna saa **Jõõgeri Pärtel (9)** Pahtpäält.

Võrokeelitsit Jussi-multikit näet: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

Tossu Tilda pajatusõ

Kas Võromaal värvitäs hussõ?!

Võromaa miis tõi noorigu Taina liinast. Tegeligult olf naanõ Saarõmaalt peri. Võro kiilt es olõ tä ilmangi kuulnu. Võromaa sugulasõ pei tedä edimält uhkõski, et tä näidega juttu es aja. A hädä olf lihtsäle kehvan võro keele mõistmisõn.

Ütskõrd lätõ nuur naasõmiis umma tüükotusõlõ KEKi mano ja pallõl noorigul hin-näst sääl kalitori pääl uuta. Välläst tull üts võõras mees-terahvas, näkk naist ja küsse: «Kas uss om är värvit?»

Noorik jäi miist tsõõrikidõ

silmiga kaema, a küsüja kaksõ kalitorri piten edesi. Ku uma miis vällä ilmu, uursõ timä naanõ, et kas Võromaal värvitäs hussõ?! Ja kuimuudu tuu asi käü?

Võtõ aigu, inne ku miis arvu sai, millest jutt. Tä ütelf, et võrokõisi 'uss' om riigikeelen 'uks'. A noorik ai vasta, et võõras miis es ütles *uks* – jutt olf iks *ussist* olnu!

Tuu juhtu väega ammu. No om umaaignõ nuur naistõrahvas ammu vanaima. Võro kee-lega tedä inämb pettä ei saa: lugõ Uma Lehtegi. Kaho õnnõ, et tõistpuult inämb kõr-val ei olõ, mõnõ sõna kotsilõ olõs iks teedüst vaia saia.

Kuuluda

Kuulutusõ saatkõ info@umaleht.ee vai kõlistagõ tel 78 22221

Teemi är!

Teemi ti maamajja kõrraligu joogi-vii- ja tsolgiivisüsteemi! Ehitämi tsolgi- ja viitorostikkõ, mõõmi ja säemi paika septikit-kogomispütte. 5,5 t lintkopa rent. 10 t kuurmakaaluga traileri rent. Tüüd teemi üle Eesti. www.jyritoru.ee, teedüs: jyritoru@jyritoru.ee, tel 5814 5117, 515 1985.

Telli Uma Leht Võromaal peri sõbralõ, tutvalõ vai sugulasõlõ!

6 kuud – 60 kr, 12 kuud – 120 kr
Telli saa tel 78 22 221 vai info@umaleht.ee

Umma Lehte saa Võromaal ja Setomaal Lehepunkt müügikotus-sist, Tarto pääpostkontorist ja Talinast Ateena raamadupoodist (Roosikrantsi 6)

Hanna-Liina Võsa vahtsõ plaadi

«Pimedas on Valge»

ettenäütämise kontsõrdi joulukuu Eestimaa kodotsin saalõn.

15.12 Võro kultuurimaja Kannel kell 19

(Üten tegevä kiilpillikvartett Prezioso ja jazzansambli Marti Täрни kää all)

Piledi müügil Piletilevi müümis-kotussin. Rohkõmb teedüst www.piletilevi.ee